

کارآفرینی چیست ؟

کارآفرینی چیست ؟ کارآفرینی مفهومی است که تا کنون از دیدگاههای مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و همه بر این باورند که کارآفرینی موتور محرکه توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است . سه دلیل مهم کشورها برای توجه به مقوله کارآفرینی ، تولید ثروت ، توسعه تکنولوژی و اشتغال مولد است . در حالی که در کشور ما به اشتباه این مفهوم صرفاً با اشتغال زایی مترادف شده و فقط برای حل مشکل اشتغال به سمت کارآفرینی پیش می رویم . در اواخر دهه ۷۰ در بسیاری از کشورهای پیشرفته به علت تغییر در ارزشها و گرایشهای جامعه و البته تغییرات جمعیت شناختی ، موجی از کسب و کارهای کوچک و افراد خود اشتغال به وجود آمد . به علت تاثیرات عمیق این پدیده مطالعات زیادی از چهار دیدگاه اقتصاد ، مدیریت ، جامعه شناسی و روان شناسی انجام شده است . با وجود قدمت بررسی کارآفرینی و تلاش محققین فراوان ، مانند سایر مفاهیم علوم انسانی ارائه تعریفی قطعی و مشخص برای آن ، کاری دشوار و حتی غیرممکن است . توجه به سیر تکاملی این مفهوم ، خود شامل نکات جالبی است . در سیر تکاملی مفهوم کارآفرینی ، عوامل زیادی مانند ریسک پذیری ، نوآوری و به این مفهوم اضافه شده است . در بخش حاضر ، برای درک بهتر کارآفرینی ، سیر تاریخی تعریف کارآفرینی و تغییر نگرش به آن از ابتدا تا کنون مورد بررسی قرار می گیرد.

کارآفرین کیست ؟

هرکس برای خود رؤیا و آرزویی دارد. همگی ما وقتی در خواب هستیم رؤیا می بینیم. گاه آن را به خاطر می آوریم و گاه نه. رؤیاهای کارآفرینان تنها به رؤیا محدود نمی شود بلکه راهی است به سوی واقعیت.

زمان زیادی نیست که کلمات کارآفرین و کارآفرینی در رسانه های مختلف تکرار می شود و هر کس به سلیقه خود از این واژه جدید برای اشاره به مدیران، افراد موفق، سرمایه داران، سرمایه گذاران، صادرکنندگان، دلال ها و تاجران استفاده می کند. هر چند هر کدام از این افراد ممکن است کارآفرین باشند ولی هیچکدام مصداق کاملی برای این مفهوم نیستند. به راستی کارآفرین کیست؟ آیا کارآفرینان ویژگی های متمایزی از دیگر بازیگران صحنه اقتصاد دارند؟ نگاهی به مسیر حرکت فعالیت های کارآفرینان، مبدأ و منشأ و حرکت و انرژی که در طول مسیر آنان را تغذیه می نماید در تصویری اجمالی از شخصیت کارآفرین ارائه شده است.

چه چیز باعث می شود که نشاط حرکت به لختی و سکون غلبه کند؟ آرزوی آن چیزی که امروز نیست ولی فردا می تواند باشد، اولین چیزی است که جمود کارآفرین را در هم می شکند. یعنی کارآفرین آرزومند است.

آنچه جهت و مسیر کارآفرین را برای رسیدن به آرزوهایش تعیین می کند از درون او بر می خیزد. عزم او برای حرکت یا توقف و اقدام یا عدم اقدام، چیزی نیست که مولود شرایط، محیط یا اطرافیان باشد. یعنی کارآفرین کنترل درونی دارد. او برای اینکه بتواند درست آن چه را که می اندیشد عینیت بخشد و عزم خود را عملی کند باید رئیس و کارفرمای خود باشد. یعنی کارآفرین نیاز به استقلال دارد.

ذهن پویای او مرزهای از پیش تعیین شده و قالب های رایج را در هم می شکند و با وجودی که همان چیزی را می بیند که دیگران می بینند، اما چیزی را می اندیشد که دیگران نمی اندیشند. یعنی کارآفرین خلاق است.

وقتی که خلاقیت از ذهن به عمل منتقل می شود، نوآوری صورت می گیرد. نوآوری یعنی پیمودن راه نرفته، کسی که اولین بار راهی را می پیماید، اولین کسی است که می تواند خبر مخاطرات راه را برای دیگران بیاورد. یعنی کارآفرین خطرپذیر است. او به جای آن که منتظر ضمانت یک پایان موفق بماند، به فکر و تلاش خود تکیه می زند، به مشکلات حمله می کند و پیش می رود. یعنی کارآفرین منفعل نیست و برای استقبال از آینده روحیه ای تهاجمی دارد.

لحظه تصمیم آغاز، تنها زمانی نیست که او با ریسک مخاطره مواجه می شود. ابهام یک پایان نامعلوم، بر هر قدم این راه سایه می اندازد. یعنی کارآفرین قدرت تحمل ابهام دارد.

به استقبال فردا رفتن، آخر ماجرا نیست. کسی که آگاهانه و پیشاپیش خود را در میدان مواجهه با مسائل می اندازد، باید توان سخت کارکردن در شرایط پرتنش را هم داشته باشد. یعنی کارآفرین با وجود فشار زیاد، کارآیی خود را حفظ می کند. باید گفت که تعریف مجموعه ای از صفاتی که کارآفرین ایده آل را به تصویر کشد، امکان پذیر نیست و از طرفی هر کارآفرینی تمام ویژگی های بدست آمده در تحقیقات کارآفرینی را ندارد. برخی دیگر از

ویژگی هایی که محققین بسیاری آنها را به عنوان ویژگی های کارآفرین برشمرده اند عبارتند از:

- آینده نگر بودن و داشتن چشم انداز: چشم انداز برای شخص کارآفرین کاملاً شفاف و خالی از هر گونه ابهام بوده و لذا قابل انتقال به دیگران می باشد. داشتن چنین چشم اندازی به کارآفرین کمک می کند تا حرکتی مستمر و بدون سردرگمی و مستقیم به سمت هدف داشته باشد. علاوه بر این چشم انداز قابل انتقال، دیگران را نیز در طی مسیر همراه و مددیار او می نماید.

- مصمم بودن: عزم راسخ کارآفرینان یکی دیگر از ویژگی های بارز آنهاست که انرژی و تعهد لازم برای کسب موفقیت را ایجاد می کند. کارآفرینان مصمم از ایده های جدید و فرصت ها و پیشنهادهای شغلی دیگر چشم پوشی می کنند و در مقابل به کاری که برای خود برگزیده اند پایبند می مانند. این قطعیت کارآفرین را طی فرآیند راه اندازی از هر گونه شک و تردید و دودلی مصون نگاه می دارد تا حدی که مخالفت نزدیکان و آشنایان نیز نمی تواند در اراده آنان خللی وارد نموده بلکه دودلی دیگران نیز تحت تأثیر این قطعیت برطرف می شود.

- تمرکز: برای اینکه کارآفرین از انجام موفقیت آمیز تمام طرح و برنامه ها و جزئیات کار مطمئن باشد، لازم است که همانند یک فوتبالیست خوب که لحظه ای چشم از توپ بر نمی دارد در تمام لحظات با تمرکز بر چشم انداز، همه انرژی، وقت و سایر منابع را حول این هدف مصروف نماید.

- انگیزش: نیاز خود شکوفایی یکی از مهمترین انگیزه های کارآفرینان در محقق کردن چشم انداز خود است. نتیجه این نیاز قوی این است که در مسیر حرکت به سوی هدف، هر چیز دیگری در اولویت پایین تری قرار می گیرد. در روابط شخصی، علائق خارج از این چشم انداز و یا پروژه های با سود مالی زیاد، همه از مواردی هستند که در مقایسه با هدف، اولویت پایین تری خواهند داشت. البته سود مالی بندرت انگیزه کارآفرینان قرار می گیرد چرا که پول به تنهایی نمی تواند انگیزه انجام تمام زحماتی باشد که در شروع یک فعالیت کارآفرینانه لازم است، هر چند معیار خوبی برای اندازه گیری موفقیت فعالیت کارآفرینان است.

- وقف و از خودگذشتگی: کارآفرینان همه زندگی خود را وقف کار می نمایند، بسیار سخت کوش هستند و پشتکار آنان مثال زدنی است در حقیقت آنان از کار در راستای هدف خود لذت می برند. داشتن چشم انداز روشن و ترکیب آن با خوش بینی و ریسک پذیری کارآفرینان، سخت کوشی و تعلق خاطر به کار را در آنان پدید می آورد.

تاریخچه کارآفرینی در دانشگاههای کشور

در کشور ما در چند ساله اخیر به موضوع کارآفرینی توجه شده و قبل از آن، به جز چند مورد خاص، تقریباً سابقه ای در زمینه فعالیت در خصوص آن وجود نداشته است. متأسفانه عده زیادی از مسئولان، مردم و حتی تحصیلکرده ها و اساتید

دانشگاهی برداشت و تلقی غلط از کارآفرینی دارند، زیرا این واژه که ترجمه اغواکننده ای از کلمه Entrepreneurship

است را به معنی ایجاد کار یا اشتغال زایی می دانند. در حالی که کارآفرینی دارای مفهومی وسیع تر و با ارزش تر از

برداشت فوق از این کلمه است. این برداشت ناصحیح از کارآفرینی و همچنین تورم نیروی انسانی بیکار در جامعه

(بخصوص در بین دانش آموختگان دانشگاهی)، موجب شده بسیاری از سیاست هایی که برای توسعه آن اتخاذ شده و نیز

برنامه های تدوین شده، بخشنامه ها و سخنرانی های مسئولان در این خصوص، صرفاً جنبه اشتغال آفرینی برای آن در نظر

گرفته شود. حتی در دانشگاه های کشور که باید در زمینه توسعه کارآفرینی به مفهوم واقعی آن و جهت دهی مناسب دیدگاه

ها و برداشت ها از این موضوع پیشتاز باشند نیز متأسفانه این معضل به شکل ناخوشایندی وجود دارد.

شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور در سال های اخیر موجب گردیده که در برنامه سوم توسعه، به

کارآفرینی، خصوصاً در ابعاد پژوهشی و آموزش و پرورش کارآفرینان توجه شود و اعتباراتی نیز در این راستا پیش بینی

گردد. علاوه بر آن منابع اعتباری برای پژوهش، اشاعه فرهنگ کارآفرینی و نیز برنامه ریزی و حمایت از کارآفرینان توسط

دستگاه های اجرایی مختلف (ستادی، صنعتی، کشاورزی و ...) در نظر گرفته شده است.

براساس برنامه سوم توسعه، طرحی تحت عنوان «طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه های کشور» که به اختصار «کاراد» نام

گرفته است، تدوین و اجرای آن با نظر سازمان مدیریت و برنامه ریزی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ۱۲ دانشگاه

کشور شروع و مسئولیت پیگیری، اجرا و امور ستادی آن از سوی وزارت علوم در اواخر سال ۱۳۷۹ به سازمان سنجش

آموزش کشور واگذار گردید.

پیامدهای کارآفرینی

پیامدهای کارآفرینی دامنه تاثیرات کارآفرینی بر جامعه بسیار وسیع است. از تغییر در ارزشهای اجتماعی تا رشد شتابان اقتصادی. محققین تغییرات مختلفی را که کارآفرینی در یک جامعه ایجاد می کند، بررسی کرده و آثار آن را از دیدگاه های

متفاوت مورد بحث قرار داده اند. برخی از این تاثیرات عبارتند از:

- اشتغال زایی
- انتقال تکنولوژی

- ترغیب و تشویق سرمایه گذاری
- شناخت، ایجاد و گسترش بازارهای جدید
- افزایش رفاه

ساماندهی و اسفاده اثربخش از منابع پیامدهای مثبتی که توسعه کارآفرینی در اقتصاد کشور ایجاد می کند، غیر قابل انکار

است. بسیاری از محققان معتقدند که، کارآفرینان از رسیدن نظام اقتصادی به تعادل ایستا جلوگیری کرده و بواسطه

رفتارهای فرصتجویانه خود، اقدام به فرصت سازی برای کلیت نظام اقتصادی می نمایند. کارآفرینی، پایه های شکل گیری

اقتصاد نوین: اقتصاد در ابتدای هزاره سوم میلادی شاهد دگرگونیهای شگرفی بوده است. انقلاب فناوری اطلاعات و تغییر

ترکیب نیروی کار به نفع نیروهای دانش – محور از زمره این تغییرات است. شاید مهمترین روندی که در اقتصاد دیده می

شود حرکت به سوی یک نظام اقتصادی با ماهیت شبکه ای است. در چنین اقتصادی، کنترل و تخصیص منابع به صورت

توزیع شده صورت می گیرد و نقش شبکه های اجتماعی در رشد و توسعه اقتصادی به مراتب بیش از نظام متمرکز برنامه

ریزی دولتی خواهد بود. نقش کارآفرینان در رویکرد شبکه مدار به مراتب پررنگتر از رویکرد اقتصاد کلاسیک است. در

اقتصاد نوین، کارآفرینان در شبکه های اجتماعی نقش عناصر فعالی را ایفا می کنند که ارتقای بازده سرمایه های مادی و

انسانی را فراهم می آورند

ارکان یک مرکز کارآفرینی

۱. بخش ترویج و فرهنگ سازی

بخش ترویج به عنوان یکی از گروه‌های مرکز فرهنگ سازی ، حمایت و پشتیبانی از افراد و گروه‌هایی که در سطح دانشگاه در زمینه کارآفرینی فعالیت دارند یا استعداد اینگونه فعالیت ها را دارند را بعنوان سرلوحه فعالیت های خود قرار داده است.

ماموریت این بخش ترغیب ،اطلاع رسانی ، فراهم آوردن زیر ساخت های بنیادی جهت فرهنگ سازی در زمینه کارآفرینی و ارتقاء شناخت جامعه دانشگاهی نسبت به کارآفرینی و کارآفرینان می باشد. و از عمده ترین اهداف آن عبارتند از :

ایجاد ذهنیت و تصویر واضح از کارآفرینی ، توسعه و گسترش مفاهیم عمده و پایه کارآفرینی ، افزایش اعتماد بنفس و انگیزه برای ورود به فعالیت های جدید ، شناسایی دانشجویان و اساتید خلاق و نوآور و فراهم کردن زمینه برای ورود آنها به فعالیتهای کارآفرینانه ، معرفی علمی کارآفرینی به عنوان یک ارزش جدید به عموم مردم ، ایجاد واحدهای تولیدی و خدماتی مختلف در دانشکده ها و فروش محصولات در نمایشگاه .

۲. بخش مشاوره و حمایت

بسیاری از دانشجویان خلاق ، مبتکر و کارآفرین علاقمندند تا در زمینه فعالیت های مورد علاقه و یا متناسب با رشته تحصیلی خود ، مشاوره های لازم را دریافت نمایند . در این راستا گروه مشاوره کارآفرینی در جهت ایجاد و یا تقویت انگیزه کارآفرینان و کمک و راهنمایی در جهت حصول به اهداف و برنامه های آنها کمک می کند تا مسائل مورد علاقه و متناسب با زمینه تخصصی خود را انتخاب نمایند. این مرکز برای دستیابی به این هدف مهم ، می تواند با ایجاد هسته های مختلف ارتباط با صنعت ، خدمات و مشاوره های لازم را به دانشجویان ارائه نماید تا دانشجویان مسائل و مشکلات واقعی مشاغل مورد علاقه خود را درک نمایند.

۳. بخش آموزش

آموزش مهارت های کارآفرینی یکی از جوانب مهم در گسترش کارآفرینی است. یک ایده نو به تنهایی نمی تواند فرد را به یک کارآفرین تبدیل نماید چرا که ایجاد و اداره یک کسب و کار جدید نیاز به مهارتهایی دارد. به طور کلی اهداف مورد نظر در آموزش کارآفرینی عبارت است از :

- تحریک انگیزه ها :

0 یکی از اهداف در آموزش و ترویج کارآفرینی تحریک انگیزه ها ر افرادی است که دارای خصوصیات کارآفرینانه می باشد. تحریک انگیزه ها از قبیل : میل به کسب ثروت ، توفیق طلبی و استقلال طلبی و که موجب می شود فرد را در مسیر کارآفرینی قرار دهد.

- پرورش انگیزه ها :

0 برخی از افراد د محیط هایی پرورش می یابند که زمینه برای تحریک انگیزه ها و پرورش ویژگیها آنان فراهم است اما بیشتر مردم در چنین محیط هایی قرار ندارند لذا ایجاد انگیزش و پرورش ویژگی ها از طریق برنامه های آموزشی برای آنها لازم است. این ویژگی ها شامل مواردی همچون آموزش تفکر خلاق ، بالا بردن ریسک پذیری ، بالا بردن قدرت تحمل ابهام ، دادن اعتماد به نفس ، فرصت شناسی ، دادن اطلاعات آموزش به خصوصیات روانی شخصی از قبیل مرکز کنترل می باشد.

- آموزش مهارت ها :

0 این آموزش به سع بعد تقسیم می شود:

قبل ، در حین و بعد از راه اندازی کسب و کار قبل از تاسیس شرکت یا راه اندازی کسب و کار ، فرد کارآفرین باید چگونگی راه اندازی کسب و کار و مراحل آن ، چگونگی انجام کار گروهی و مهارت های ارتباطی و نظایر آنرا بیاموزد . در زمان راه اندازی باید در زمینه مسائل مالی ، شناخت بازار ، اصول مدیریت ، بیمه ، اقتصاد ، قانون کار و امور حقوقی آگاهی و تبحر لازم را کسب نماید. توانایی مدیریت توسعه و رشد ، یافتن شیوه های جدید ، رقابت و حفظ موقعیت در بازار ، یافتن بازارهای جدید نیز از جمله مهارت های مورد نیاز کارآفرین بعد از راه اندازی کسب و کار است.

۴. بخش پژوهش

ماموریت این بخش ، تامین و توسعه دانش کارآفرینی در دانشگاه و ارتقاء سطح آگاهی جامعه دانشگاهی به وسیله انجام فعالیت های پژوهشی است. گروه پژوهش مرکز کارآفرینی در راستای ماموریت خود اهداف مختلفی را دنبال می کند که عمده ترین آنها عبارتند از : تقویت مهارت ها و توسعه بعد کارآفرینی در دانشگاه با حمایت مالی از طرح های پژوهشی ، جذب پژوهشگران و علاقمندان به امور پژوهشی در زمینه های نوآورانه و کاربردی در دانشگاه و پیگیری و نظارت بر انجام طرح های پژوهشی.